

Pohteen vammaisneuvoston työvaliokunnan lausunto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen myöntämisen perusteet

Yleistä

Vammaisneuvoston työvaliokunta kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen myöntämisen perusteisiin, joita päivitetään vastaamaan uutta vammaispalvelulakia. Vammaisneuvosto on saanut nähtäväksi ja kommenteille luonnoksen hyvissä ajoin ennen 21.5.2025 pidettyä kokousta, sekä kokouksen jälkeen päivitetyn version 3.6.2025. Kokouksessa mukana olivat asiantuntija Sanna Tölli ja palvelualuejohtaja Marja Salo.

Kokouksessa asian käsittelyssä keskustelua herättivät eritoten kilometrirajat, lääkärinlausunto, käsittelyajat ja autoveron palautus.

Vammaisneuvoston valtuutti kokouksessaan 21.5.2025 työvaliokunnan antamaan lausunnon, vammaisneuvostoa osallistaen. Vammaisneuvoston jäseniltä on kerätty kommentteja ennen kokousta, sekä päivitettyyn versioon kokouksen jälkeen. Vammaisneuvoston jäseniä on ohjeistettu kysymään kommentteja myös kuntien vastaavien neuvostojen jäseniltä ja niitä on myös saatu.

Huomiot

Yleistä

Vammaisneuvoston jäsenet ovat saaneet paljon palautetta Tervia Logistiikan ja matkapalvelukeskuksen toiminnasta. Vammaisneuvosto on pitänyt tiivistä yhteyttä Tervia Logistiikkaan, ja sen edustajat ovat vierailleet vammaisneuvoston kokouksessa alkuvuodesta 2025. Työvaliokunta toivoo, että Tervia Logistiikan toimintaa ja sille tulevaa palautetta seurataan tarkkaan, ja tehdään asianmukaisia korjauksia. Työvaliokunta pitää tärkeänä, että Tervia Logistiikan asiakastyöryhmä saa jatkaa toimintaansa.

Työvaliokunta toivoo, että veteraaneillamme on riittävästi tietoa heille kuuluvasta palvelusta ja siitä, ettei heiltä vaadita tulotietoja.

Vammaisneuvoston jäsenet ovat esittäneet toiveita, että kuljetuspalveluissa sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain mukaisissa myöntämisen perusteissa voisi yhtenä vaihtoehtona olla jonkinlainen palveluseteli. Eritoten niissä tapauksissa, joissa

jatkuvan tuen perusteet eivät täyty, mutta palvelu olisi tarpeellinen ajoittain. Palvelutaloissa ja asumisyksiköissä asuvilla voisi olla sama käytäntö kuin perheenjäsenilläkin, eli tukea saamaton voisi olla mukaan samassa kuljetuksessa kuin tukea saava.

Vammaisneuvosto on saanut palautetta myös taksiyrittäjiltä. Ihmetystä herättää, että taksamittari ei ole päällä liikennevaloissa, eikä alle 20 km tuntirajoitusten aikana. Liikennevaloja on keskustoissa paljon, ja nopeutta joutuu hidastamaan huonosti auratuilla tai muuten huonoilla teillä sekä ruuhka-aikoina keskustoissa. Lyhyet kaupunkiajot ovat tämän vuoksi takseille kannattamattomia ja sääntö vaikeuttaa entisestään kuljetuspalvelujen saatavuutta.

Kohta 2 Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuen palvelu

Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne: Esteetön ja toimiva joukkoliikenne muodostuu paitsi esteettömästä autosta, palveluun halukkaasta kuljettajasta, esteettömästä, korotetusta pysäkkilaiturista sekä esteettömästä pääsystä pysäkkilaiturille. Talvi ja lumi ovat haaste useimmiten ulkona liikkumisen este apuvälineellä kulkevalle.

Matkat virkistäytymiseen: Myöntämisen perusteissa todetaan, että tuki on tarkoitettu jokapäiväiseen elämään kuuluvien asioiden hoitamiseen, virkistäytymiseen ja sosiaalista kanssakäymistä. Työvaliokunta pitää tärkeänä, että käyttötarkoitusta on laajennettu virkistäytymiseen.

Lääkärintodistus: Sosiaalihuoltolain 36 §:ssä on kerrottu palvelutarpeen arvioinnista. Työvaliokunta muistuttaa, että vaikuttamistoimielimet saavat säännöllisesti palautetta lääkäriin pääsyn haastavuudesta Pohteen alueella, ja toivoo, että mikäli lainsäädännöllistä estettä asialle ei ole, asiantuntijan tekemä palvelutarpeen arviointi riittäisi.

30 kilometrin raja herätti keskustelua jo neuvoston kokouksessa. Työvaliokunta toivoo, että kilometrirajaan löytyisi harkinnanvaraista joustoa asiakkaille, joiden koti sijaitsee kauempana palveluista. On tärkeää, että myös reuna-alueilla asuvilla on oikeus päästä palveluihin, esimerkkinä matkan oikeutus Reisjärveltä tai Sievistä Ylivieskaan, missä palveluita on paremmin saatavilla.

Esteetön ajoneuvo: On huomattava, että "tavallisia takseja" on monenlaisia. Näitä voivat olla esimerkiksi matala henkilöauto, tila-auto tai kaupunkimaasturi. Autot ovat korkeudeltaan erilaisia ja vaativat siten erilaista toimintakykyä. Voi olla, että henkilö pääsee esim. tila-autoon, mutta ei välttämättä matalaan henkilöautoon tai päinvastoin. Asutuskeskuksista löytyy paremmin autoja, mutta toisin voi olla maaseudulla. Esteetöntä ajoneuvoa saattaa tarvita myös terveydellisistä syistä. Henkilöllä saattaa olla rakon tai suolen toimintahäiriö, jolloin ponnistaminen saattaa laukaista tyhjenemisen. Työvaliokunta katsoo, että terveydelliset syyt tulisi lisätä myöntämisen perusteisiin.

Julkinen liikenne: Pohde on laaja-alue ja sisältää yhden suuremman kaupungin ja lukuisia pienempi kaupunkeja tai kuntia. Työvaliokunta muistuttaa, että kaikissa kunnissa ei ole julkista liikennettä.

Reuna-alueilla asuvan **asiakassuunnitelmaan** ei voi täten kirjoittaa ohjeen mukaan "lähimmät kaupunginosat tai kylät, josta asiakkaan tarvitsemat palvelut löytyvät." Jokapäiväisiä palveluja ei välttämättä saa omasta kunnasta, eikä välttämättä naapurikunnastakaan, vaan on päästävä pidemmälle asioimaan. Asiakas tulee ottaa mukaan suunnitelman tekemiseen ja asiakkaan oma toive tulee ottaa huomioon.

Kohta 4. Asiakasmaksut

Asiakasmaksun alentaminen Työvaliokunta toivoo, että perusteisiin määritellään, missä ajassa asiakasmaksun alentaminen käsitellään ja asiakas saa päätöksen.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston työvaliokunta 26.6.2025.